

Przedmiot: GRY SPORTOWE NIEPEŁNOSPRAWNYCH (GSN)

I. Informacje ogólne

Jednostka organizacyjna	Wydział REHABILITACJI Katedra Teorii i Metodyki Nauczania Ruchu Zakład: Zakład Sportu Niepełnosprawnych Kierownik: prof. dr hab. Bartosz Molik
Nazwa przedmiotu	GRY SPORTOWE NIEPEŁNOSPRAWNYCH
Kod przedmiotu	FI-20
Język wykładowy	Polski
Rodzaj modułu kształcenia (obowiązkowy/fakultatywny)	FAKULTATYWNY
Poziom modułu kształcenia (np. pierwszego lub drugiego stopnia)	STUDIA PIERWSZEGO STOPNIA
Rok studiów	I rok studiów II rok studiów
Semestr	2 semestr (letni) 3 semestr (zimowy)
Liczba punktów ECTS	2,5 pkt
Imiona i nazwiska wykładowców	dr hab. prof. AWF Natalia Morgulec-Adamowicz mgr Jolanta Marszałek
Program (programy) studiów, w którym realizowany jest przedmiot	FIZJOTERAPIA
Sposób realizacji zajęć (stacjonarny, uczenie się na odległość)	stacjonarny
Wymagania wstępne i dodatkowe	Wymagania wstępne. Przed przystąpieniem do modułu student posiada wiedzę z zakresu: Teoria i Metodyka Nauczania Ruchu Gry i Zabawy Niepełnosprawnych

II. Informacje szczegółowe

Cele przedmiotu

C1	Zapoznanie studenta z podstawowymi elementami techniki jazdy na wózku potrzebnym osobom z niepełnosprawnością do samodzielnego poruszania się w życiu codziennym (zasadnicze elementy aktywnej rehabilitacji)
C2	Zapoznanie studenta z umiejętnościami technicznymi oraz taktycznymi w wybranych dyscyplinach grach sportowych niepełnosprawnych
C3	Zapoznanie studenta z podstawowymi informacjami (historia, struktura organizacyjna, system współzawodnictwa, klasyfikacja, przepisy gry) na temat gier sportowych niepełnosprawnych
C4	Zapoznanie studenta ze specyfiką prowadzenia zajęć aktywności fizycznej z osobami z różnymi rodzajami niepełnosprawności
C5	Zapoznanie studenta z podstawowymi elementami techniki poruszania się o kulach potrzebnym osobom z niepełnosprawnością kończyny dolnej do poruszania podczas gry w piłkę nożną i w życiu codziennym

Efekty kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych dla przedmiotu

Efekt kształcenia kierunkowy	Efekty kształcenia dla przedmiotu	Odniesienie do celów	Odniesienie do efektów obszarowych
Wiedza			
K_W14 ma wiedzę w zakresie doboru różnych form aktywności dla osób ze specjalnymi potrzebami	<ol style="list-style-type: none"> Charakteryzuje różne dyscypliny sportu niepełnosprawnych (gry zespołowe) z uwzględnieniem historii, systemów organizacyjnych i współzawodnictwa, klasyfikacji zawodników niepełnosprawnych, przepisów gry. Posiada wiedzę na temat doboru różnych form aktywności fizycznej (gry zespołowe) dla osób z dysfunkcją narządu ruchu, niepełnosprawnych intelektualnie, niewidomych i słabowidzących. 	C3, C4	M1P_W06
K_W22 zna problematykę dyscyplin sportowych dla osób zdrowych i dotkniętych niepełnosprawnością	<ol style="list-style-type: none"> Ma wiedzę dotyczącą problemów medyczno-funkcjonalnych klienta (pacjenta, zawodnika) w grach zespołowych przeznaczonych dla osób ze specjalnymi potrzebami. Zna problematykę gier zespołowych przeznaczonych dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności. 	C2, C3, C4	M1P_W10
Umiejętności			
K_U15 posiada specjalistyczne umiejętności ruchowe z zakresu	<ol style="list-style-type: none"> Posiada umiejętności ruchowe w zakresie techniki jazdy na wózku, umożliwiające nauczanie podstawowych form aktywnej rehabilitacji. Posiada podstawowy poziom sprawności 	C1, C2, C5	M1P_U11

wybranych form aktywności fizycznej (rekreacyjnych, zdrowotnych, sportowych i estetycznych)	<p>fizycznej specjalnej (umiejętność poruszania się na wózku oraz opanowanie piłki) potrzebny do prowadzenia zajęć z koszykówki i rugby na wózkach.</p> <p>3. Posiada podstawowe umiejętności związane ze specyfiką prowadzenia zajęć z piłkami dźwiękowymi (goalball) dla osób niewidomych i słabowidzących oraz piłki siatkowej na siedząco (osoby z dysfunkcją narządu ruchu).</p> <p>4. Posiada podstawowy poziom sprawności fizycznej specjalnej do poruszania się o kulach (AmpFutbol) umożliwiający czynny udział w zajęciach piłki nożnej dla osób z niepełnosprawnością narządu ruchu.</p> <p>5. Posiada podstawowy poziom sprawności fizycznej specjalnej (indywidualny konkurs sprawności) potrzebny do prowadzenia zajęć hokeja halowego dla osób z niepełnosprawnością intelektualną.</p>		
K_U16 potrafi planować i kontrolować oraz prowadzić proces nauczania i uczenia się ruchów z uwzględnieniem aspektów rozwojowych i metodyki nauczania ruchu z wykorzystaniem fachowego nazewnictwa ćwiczeń dla osób z różnymi możliwościami funkcjonalnymi	<p>1. Potrafi wykorzystywać podstawowe umiejętności techniczne jazdy na wózku w procesie nauczania i doskonalenia jazdy na wózku osób z niepełnosprawnością w samodzielnym funkcjonowaniu.</p> <p>2. Potrafi zaproponować wybrane formy aktywności sportowej (głównie zespołowe) dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności.</p> <p>3. Potrafi dopasować wózek dla osoby niepełnosprawnej uwzględniając rodzaj niepełnosprawności, możliwości funkcjonalne oraz budowę somatyczną.</p> <p>4. Potrafi dopasować kule dla osoby niepełnosprawnej uwzględniając wysokość amputacji/niepełnosprawność kończyny dolnej oraz budowę somatyczną.</p>	C1, C2, C4, C5	M1P_U10, M1P_U11
Kompetencje społeczne			
K_K12 potrafi określić poziom sprawności niezbędny do wykonywania zawodu fizjoterapeuty oraz aktywnie uczestniczyć w różnych formach	1. Potrafi krytycznie oceniać własne i cudze działania oraz dokonywać weryfikacji proponowanych rozwiązań, a także aktywnie uczestniczyć w różnych formach działań z zakresu aktywności fizycznej i promocji zdrowia.	C1, C2, C5	M1P_K09

działań z zakresu aktywności fizycznej i promocji zdrowia			
---	--	--	--

Treści programowe

Treści programowe			
	Tytuł wykładu	Odniesienie do efektów kształcenia kierunkowych/ przedmiotowych	Odniesienie do celów przedmiotu
Ćwiczenia/zajęcia praktyczne - semestr 2 i 3			
TP1	Zapoznanie z budową wózka, dopasowanie wózka dla potrzeb osób niepełnosprawnych. Nauka kontrolowanego upadku do przodu, do tyłu oraz powrotu do pozycji siedzącej. Sposoby przenoszenia osoby niepełnosprawnej.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/1 K_U16/1,2,3 K_K12/1	C1, C2, C3, C4
TP2	Balansowanie na dwóch kołach, tzw. wyczucie wózka. Pokonywanie przeszkód, progów, zjazdów podczas jazdy na wózku.	K_U15/1 K_U16/1,2,3 K_K12/1	C1, C2, C3, C4
TP3	Doskonalenie umiejętności techniki jazdy na wózku. Poruszanie się na wózku bez piłki w koszykówce na wózkach (starty, zatrzymania, zmiany kierunku oraz tempa jazdy, obroty; jazda po kopcach).	K_W22/1,2 K_U15/1 K_U16/1,2,3 K_K12/1	C1, C2, C3, C4
TP4	Zaliczenie praktyczne – umiejętność techniki jazdy na wózku (aktywna rehabilitacja). Ćwiczenia oswajające z piłką. Koszykówka na wózkach - zbieranie piłki z podłogi, kozłowanie piłki w miejscu.	K_W22/1,2 K_U15/1,2 K_U16/1,2,3 K_K12/1	C1, C2, C3, C4
TP5	Poruszanie się zawodnika z piłką w koszykówce na wózkach – podstawowe sposoby prowadzenia (kozłowania) piłki, starty, zatrzymania, zmiany kierunku oraz tempa jazdy, obroty; jazda slalomem z prowadzeniem piłki).	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/1,2 K_U16/1,2 K_K12/1	C1, C2, C3, C4
TP6	Doskonalenie umiejętności jazdy na wózku z piłką.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/1,2 K_U16/1,2 K_K12/1	C1, C2, C3, C4
TP7	Podania i chwytów piłki w koszykówce na wózkach (podanie piłki na odległość).	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/1,2 K_U16/1,2 K_K12/1	C1, C2, C3, C4
TP8	Doskonalenie chwytów i podań piłki.	K_W14/1,2	C1, C2, C3, C4

		K_W22/1,2 K_U15/1,2 K_U16/1,2 K_K12/1	
TP9	Rzuty do kosza (rzut do kosza z najazdu po wcześniejszej zbiórce piłki po kole).	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/1,2 K_U16/1,2 K_K12/1	C1, C2, C3, C4
TP10	Doskonalenie rzutów do kosza w koszykówce na wózkach.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/1,2 K_U16/1,2 K_K12/1	C1, C2, C3, C4
TP11	Doskonalenie poznanych umiejętności techniki jazdy na wózku oraz opanowania piłki. Testy sprawności fizycznej specjalnej.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/1,2 K_U16/1,2 K_K12/1	C1, C2, C3, C4
TP12	Zapoznanie się ze specyfiką prowadzenia zajęć aktywności fizycznej z osobami z porażeniami i niedowładami czterokończynowymi. Specyfika rugby na wózkach.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/1,2 K_U16/1,2 K_K12/1	C1, C2, C3, C4
TP13	Hospitacja zajęć rugby na wózkach – zapoznanie się ze specyfiką treningu.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/1,2 K_U16/1,2 K_K12/1	C1, C2, C3, C4
TP14	Zaliczenie praktyczne (technika jazdy na wózku oraz opanowanie piłki w koszykówce oraz rugby na wózkach) oraz teoretyczne z zakresu wiedzy na temat koszykówki i rugby na wózkach..	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/1,2 K_U16/1,2 K_K12/1	C1, C2, C3, C4
TP15	Umiejętności sędziowania oraz prowadzenia zawodów w wybranych grach zespołowych.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/1,2 K_U16/1,2 K_K12/1	C1, C2, C3, C4
TP16	Podstawowe wiadomości dotyczące piłki siatkowej na siedząco. Przepisy i zasady gry. Specyfika prowadzenia zajęć sportowych z osobami niepełnosprawnymi. Sposoby poruszania się po boisku w piłce siatkowej na siedząco.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/3 K_U16/2 K_K12/1	C2, C3, C4
TP17	Odbicia piłki sposobem górnym i dolnym w piłce siatkowej na siedząco.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/3	C2, C3, C4

		K_U16/2 K_K12/1	
TP18	Zagrywka oraz przyjęcie piłki w piłce siatkowej na siedząco. Nauka i doskonalenie wybranych technik ataku oraz blokowania w piłce siatkówce na siedząco.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/3 K_U16/2 K_K12/1	C2, C3, C4
TP19	Nauka i doskonalenie wybranych technik poruszania się o kulach w AmpFutbolu.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/3,5 K_U16/2 K_K12/1	C2, C3, C4, C5
TP20	Nauka i doskonalenie wybranych technik poruszania się o kulach z piłką w AmpFutbolu.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/3,5 K_U16/2 K_K12/1	C2, C3, C4, C5
TP21	Podstawowe wiadomości dotyczące gier z piłką dźwiękową. Przepisy i zasady gry. Specyfika pracy z osobami niewidomymi i słabo widzącymi. Umiejętność poruszania się po boisku. Umiejętność lokalizacji piłki (źródła dźwięku).	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/3 K_U16/2 K_K12/1	C2, C3, C4
TP22	Nauczanie padu obronnego goalballu. Umiejętność skutecznego strzału na bramkę w goalballu.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/3 K_U16/2 K_K12/1	C2, C3, C4
TP23	Podstawowe wiadomości dotyczące hokeja halowego - przepisy i zasady gry. Specyfika prowadzenia zajęć sportowych z osobami z niepełnosprawnością intelektualną. Podstawowe zasady przeprowadzania rozgrzewki. Umiejętność trzymania kija hokejowego. Poruszanie się po boisku. Umiejętność prowadzenia krążka.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/4 K_U16/2 K_K12/1	C2, C3, C4
TP24	Gra 1 na 1 - poruszanie się zawodnika w obronie i ataku w hokeju halowym. Sposoby przechwycenia krążka oraz minięcia przeciwnika.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/4 K_U16/2 K_K12/1	C2, C3, C4
TP25	Podania i przyjęcie krążka w hokeju halowym.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/4 K_U16/2 K_K12/1	C2, C3, C4

TP26	Strzały na bramkę w hokeju halowym.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/4 K_U16/2 K_K12/1	C2, C3, C4
TP27	Podstawowe umiejętności taktyczne w hokeju halowym - szybki atak, gra w przewadze.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/4 K_U16/2 K_K12/1	C2, C3, C4
TP28	Doskonalenie umiejętności technicznych – indywidualny konkurs sprawności. Doskonalenie podstawowych elementów taktycznych – szybki atak.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/4 K_U16/2 K_K12/1	C2, C3, C4
TP29	Zaliczenie praktyczne (testy sprawności specjalnej – technicznej) oraz teoretyczne (podstawowe informacje dotyczące wybranych zespołowych gier sportowych). Gra właściwa w hokeja halowego.	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/4 K_U16/2 K_K12/1	C2, C3, C4
TP30	Umiejętność sędziowania w zespołowych grach sportowych niepełnosprawnych – gra właściwa	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/4 K_U16/2 K_K12/1	C2, C3, C4

Planowane formy/działania/metody dydaktyczne		
Treści programowe	Metoda dydaktyczna	Odniesienie do efektów kształcenia kierunkowych/przedmiotowych
TP1 - TP30	Pokaz: pokaz czynności, pokaz z objaśnieniem, instruktaż, ćwiczenia utrwalające, ćwiczenia przedmiotowe,	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/1,2,3,4,5 K_U16/1,2,3 K_K12/1
TP12 – TP13	Ćwiczenia przedmiotowe, udział osób niepełnosprawnych w zajęciach ćwiczeniowych, nauczanie przez uczestnictwo w zajęciach sportowych	K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/4,5 K_U16/2 K_K12/1

Środki dydaktyczne:

Wózki aktywne i sportowe;
 Sprzęt do nauczania elementów techniki jazdy na wózku (progi, podesty, materace, rampy, progi, tarki);
 Piłki do koszykówki, piłki do piłki nożnej, piłki do siatkówki;
 Kule ortopedyczne
 Chorągiewki, szarfy, pachołki;
 Piłki dźwiękowe;
 Osłony na oczy;
 Kije, krążki i bramki do hokeja halowego

Metody i kryteria oceniania		
Efekt kształcenia dla przedmiotu	Treści programowe (TP)	Typy/ Metody oceniania D – ocenianie diagnostyczne, F- ocenianie formujące, P – ocenianie podsumowujące * lub wybór z załączonej listy walidacji wyników
K_W14/1,2,5 K_W22/1,2,5 K_U16/1,2,3,5 K_K12/1,5	TP1 – TP30	F - Testy krótkiej odpowiedzi,
K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/4 K_U16/2 K_K12/1	TP12 – TP13	D - Opracowanie hospitacji zajęć sportowych z rugby na wózkach
K_W14/1,2 K_W22/1,2 K_U15/1,2,3,4,K_U16/1,2,3 K_K12/1	TP1 – TP30	F - Testy praktyczne: sprawność specjalna techniczna w koszykówce i rugby na wózkach (TP14) oraz indywidualny konkurs sprawności w hokeju halowym (TP29)

*D – ocena przypadki; rozpoznanie, F – sprawdzian pisemny, dyskusja, obserwacja, P - egzamin pisemny lub wybór z załączonej walidacji wyników.

Zalecana lista lektur lub lektury obowiązkowe

Literatura obowiązkowa:

1. Kosmol, A. (2008). Teoria i metodyka sportu niepełnosprawnych. AWF Warszawa.
2. Molik B. (2009). Zespołowe gry sportowe osób niepełnosprawnych. Osoby z dysfunkcją narządu ruchu, niepełnosprawne intelektualnie, niewidome i słabowidzące. AWF, Warszawa.
3. Molik B., Morgulec-Adamowicz N., Kosmol A. (2008): Gry zespołowe w sporcie niepełnosprawnych. Koszykówka na wózkach i rugby na wózkach. AWF, Warszawa.
4. Amputee sports for victims of terrorism (2007). eds. Centre of Excellence Defence Against Terrorism, Ankara, Turkey Washington, DC : IOS Press, cop. 2007
5. Przepisy gry AmpFutball <http://www.worldamputeefootball.com/laws.htm>

Literatura uzupełniająca:

1. Bolach, E. (1985). Analiza taktyki gry w piłkę siatkową dla inwalidów. [w:] Orzech, Sobiecka (red.): Sport osób niepełnosprawnych w różnych grupach wiekowych. Z Warsztatów Badawczych, Warszawa AWF.
2. Bolach, E. (1986): Sportowe gry zespołowe dla osób niepełnosprawnych. Wrocław.
3. Morgulec, N., Kosmol, A. (2007). Aktywność fizyczna w procesie usprawniania osób z uszkodzeniem rdzenia kręgowego w odcinku szyjnym. Studia i Monografie 122, AWF Warszawa.
4. IWBF. A Guide to the Functional Classification of Wheelchair Basketball Players Prepared Prepared by the International Wheelchair Basketball Federation Player Classification Commission. IWBF 2008
5. IWRF. International Wheelchair Rugby Classification Manual prepared by classification commission IWRF). IWRF 2008
6. Jagodziński R. [2012]: Idea i założenia systemu AR. Techniki asekuracji i przenoszenia osób po URK (4.2.3). W: Tasiemski T. (red.) Aktywna rehabilitacja. Zwiększanie samodzielności i niezależności życiowej osób po urazie rdzenia kręgowego. Wydawnictwo Jeden Świat, Warszawa.
7. Kowalik S. (red.). Kultura fizyczna osób z niepełnosprawnością. GWP, Gdańsk. 2009
8. Morgulec, N., Kosmol, A. (2007). Aktywność fizyczna w procesie usprawniania osób z uszkodzeniem rdzenia kręgowego w odcinku szyjnym. Studia i Monografie 122, AWF. Warszawa.
9. Olimpiady Specjalne Polska (2005). Oficjalne przepisy sportowe Special Olympics Inc.
10. Owen, E. (1981). Playing and Coaching Wheelchair Basketball. University of Illinois.
11. Podleśny, S., Szczygieł, A. (1989). Wprowadzenie do gier z piłkami dźwiękowymi dla niewidomych. Z Warsztatów Badawczych. Warszawa.
12. Rutkowska I., Kosmol A. (2010). Sprawność i aktywność fizyczna osób niewidomych. Wyniki badań i zastosowania praktyczne, Studia i Monografie nr 134, AWF, Warszawa.
13. Sozański H. (1999). (red.): Podstawy teorii treningu. Biblioteka Trenera. COS. Warszawa
14. Tasiemski, T. (2001). Usprawnianie po urazach rdzenia kręgowego. Trening samoobsługi i techniki jazdy wózkami inwalidzkim. Poznań.
15. Tasiemski T. [2012]: Trening techniki jazdy wózkiem (6.1). W: Tasiemski T. (red.) Aktywna rehabilitacja. Zwiększanie samodzielności i niezależności życiowej osób po urazie rdzenia kręgowego. Wydawnictwo Jeden Świat, Warszawa.

Czasopisma:

1. SPORTS'N SPOKES (USA).
2. Palestra (USA).
3. Sport Niepełnosprawnych (PZSN "Start").

Źródła:

1. CWBA: www.cwba.ca – oficjalna strona internetowa Kanadyjskiej Federacji Koszykówki na

- Wózkach
2. DRS: www.drs.org - strona internetowa poświęcona dyscyplinom sportowym na wózkach w Niemczech
 3. FFH: www.ffh-basket-handisport.com - oficjalna strona internetowa Federacji Sportu Niepełnosprawnych we Francji
 4. GWBA: www.gbwa.org.uk – oficjalna strona internetowa Brytyjskiej Federacji Koszykówki na Wózkach
 5. IWBF Europe: www.iwbf-europe.org – oficjalna strona internetowa Międzynarodowej Federacji Koszykówki na Wózkach IWBF Europe
 6. IWBF: www.iwbf.org – oficjalna strona internetowa Międzynarodowej Federacji Koszykówki na Wózkach – IWBF
 7. IWRF: www.iwrf.com - oficjalna strona internetowa Międzynarodowej Federacji Rugby na Wózkach - IWRF.
 8. NWBA: www.nwba.org/index - oficjalna strona internetowa Amerykańskiej Narodowej Ligi Koszykówki na Wózkach NWBA
 9. IPC: http://www.paralympic.org/release/Summer_Sports/Wheelchair_Basketball/ - oficjalna strona internetowa Międzynarodowego Komitetu Paraolimpijskiego (IPC).
 10. USQRA: www.quadrugby.com - oficjalna strona internetowa amerykańskiej federacji rugby na wózkach – USQRA
 11. PLRnW: rugby.far.org.pl - oficjalna strona Polskiej Ligi Rugby na Wózkach – PLRnW

Punkty ECTS - 1 pkt - 30 godz. pracy studenta (kontaktowej + samokształcenie))

RODZAJ ZAJĘĆ	GODZINY
Godziny kontaktowe	60
Przygotowanie do zajęć	5
Zapoznanie się ze wskazaną literaturą	4
Napisanie projektu	-
Przygotowanie raportu	-
Przygotowanie do egzaminu	6
Razem = 75 godz. = 2,5 ECTS	